

HLAVNÍ PROGRAM OTEVŘENÝ VEŘEJNOSTI

GODI KELLER ŠKOL(K)A SRDCEM
KOMPETENCE PRO ŽIVOT

SIEGFRIED OETER & ANJA WOITHE
MANAGEMENT KVALITY LESNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY

OLDŘICH HOZMAN
ORGANICKÁ ARCHITEKTURA A STAVBY V PŘÍRODĚ

PŘEDSTAVUJE PROGRAM

LETNÍ ŠKOLY PRO PEDAGOGY LESNÍCH MŠ 2016

ŠKOL(K)A SRDCEM

26. – 29. ČERVENCE 2016

MŠ SEMÍNKO, TOULCŮV DVŮR, PRAHA

WWW.LESNIMS.CZ

JEDNORÁZOVÉ DÍLNY

Management kvalitní MŠ ✨ Agrese je ok! Násilí ne! ✨
Montessori pedagogika – metodika a doplněk pro předškolní výchovu ✨
Dětská jóga ✨ Když zasvítlí slunce aneb papírové inspirace ✨
Prožitková hudební dílna ✨ Uvolnění hlasu v pěti krocích ✨
Práce se záměrem ✨ Seběpěče – jak být ve svém středu

KONTINUÁLNÍ DÍLNY

Objev svého vnitřního klauna ✨ Vyřezáváme s dětmi ✨
Práce s vlnou ✨ Kolegiální poradenství ✨ Storytelling – umění vyprávět ✨
Svátky a tradice

DĚKUJEME ZA PODPORU TAKÉ MATEŘSKÉ ŠKOLE SEMÍNKO
A SPOLEČNOSTI JURTA O.P.S.

LETNÍ ŠKOLU PRO PEDAGOGY LESNÍCH MŠ 2016 POŘÁDÁ ASOCIACE LESNÍCH
MATEŘSKÝCH ŠKOL ZA FINANČNÍ PODPORY SPOLEČNOSTI LESY ČR, S.P.

PROGRAM LETNÍ ŠKOLY

ÚTERÝ 26. 7. 2016

- 16:00 – 18:00 registrace
18:00 – 19:30 zahajující veřejná přednáška **GODI KELLER: Škol(k)a srdcem**
od 20:00 setkání u ohně: seznámení, zpívání a jam session

STŘEDA 27. 7. 2016

- 8:30 – 9:00 ranní zpívání
9:30 – 12:00 veřejná přednáška **GODI KELLER: Kompetence pro život**
13:30 – 15:30 jednorázové dílny
16:00 – 18:00 kontinuální dílny
19:00 – 20:00 večerní odpočinek zpěvem
od 20:30 koncert: Štěpánka Čížková a hosté – Na vlně života

ČTVRTEK 28. 7. 2015

- 8:30 – 9:00 ranní zpívání
9:30 – 12:00 veřejná přednáška
**SIEGRIED OETER & ANJA WOITHE:
Management kvality lesní MŠ**
13:30 – 15:30 jednorázové dílny
15:45 společné focení
16:00 – 18:00 kontinuální dílny
19:00 – 20:00 večerní odpočinek zpěvem
od 20:00 setkání u ohně: sdílení, losování tomboly

PÁTEK 29. 7. 2015

- 8:30 – 9:00 ranní zpívání
9:30 – 12:00 veřejná přednáška
**OLDŘICH HOZMAN:
Organická architektura a stavby v přírodě**
13:30 – 15:30 jednorázové dílny
16:00 – 18:00 kontinuální dílny
od 20:00 neformální setkání před Sletem ALMŠ (sobota 30. 7. 2016)

JEDNORÁZOVÉ DÍLNY

STŘEDA, ČTVRTEK, PÁTEK 13:30 – 15:30

- J1 (ST, ČT) **IVANA CVIKOVÁ: Management kvalitní lesní MŠ**
J2 (ST, PÁ) **VÁCLAV ŠNEBERGER: Agrese je ok! Násilí ne!**
J3 (ST, ČT, PÁ) **LUCIE ČERNICKÁ: Montessori pedagogika**
– metodika a doplněk pro předškolní výchovu
J4 (ST, ČT, PÁ) **VENDY TICHOTOVÁ: Dětská jóga**
J5 (ST, ČT) **RADKA RUBEŠOVÁ: Když zasvítí slunce aneb papírové**
inspirace
J6 (ST, PÁ) **ŠTĚPÁNKA ČÍŽKOVÁ: Prožitková hudební dílna. Uvolnění**
hlasu v pěti krocích
J7 (ČT, PÁ) **LUCIE CZERNÁ: Práce se záměrem**
J8 (ČT, PÁ) **JIŘÍ PECHOŠ: Sebepéče – jak být ve svém středu**

KONTINUÁLNÍ DÍLNY

STŘEDA, ČTVRTEK, PÁTEK 16:00 – 18:00

- K1 **ROBERT JANČ: Objev svého vnitřního klauna**
K2 **MAREK VODIČKA: Vyřezáváme s dětmi**
K3 **HANA SALVENDEROVÁ: Práce s vlnou**
K4 **MARIE RUMLENOVÁ: Kolegiální poradenství**
K5 **BARBORA SCHNEIDEROVÁ: Storytelling – umění vyprávět**
K6 **JOHANA PASSERIN: Svátky a tradice**

Registrace a přihlašování na vybrané jednorázové a kontinuální dílny:
úterý 26. 7. 2016 od 16:00 do 18:00 ve Stájích (vlevo od hlavního vstupu
do Toulcova dvora).

LETNÍ ŠKOLU PRO PEDAGOGY LESNÍCH MŠ 2016 POŘÁDÁ ASOCIACE LESNÍCH
MATEŘSKÝCH ŠKOL ZA FINANČNÍ PODPORY SPOLEČNOSTI LESY ČR, S.P.

HLAVNÍ PROGRAM

ZAHAJOVACÍ PŘEDNÁŠKA

GODI KELLER: Škol(k)a srdcem

ÚTERÝ 26. 7. 18:00 – 19:30, STÁJE

Děláte svou práci srdcem? My také. Ústředním tématem letošní Letní školy bude otázka, jak spojit profesionalitu a autenticitu v práci pedagoga a jak učinit vzdělávání propojeným, nejen na intelekt zaměřeným procesem. Godi Keller často upozorňuje na to, jak je důležité chránit a podporovat zvědavost dětí a na důležitost celostního vzdělávání, v němž ruce a srdce jsou stejně důležité jako hlava. Považuje umění za jednu z nejkrásnějších cest k poznání a zdůrazňuje, že vše má svůj čas. Na dětství se dívá jako na období setby. To je skutečnost, která je často vychovateli a úředníky zapomínána, protože oni by rádi sklízeli úrodu už v době, kdy jsou děti ještě ve škole. O tom bude ve své úvodní přednášce mluvit Godi Keller.

HLAVNÍ STŘEDEČNÍ PROGRAM

GODI KELLER: Kompetence pro život

STŘEDA, 27. 7. 9:30 – 12:00, STÁJE

Godi Keller se bude zabývat otázkou, co člověk potřebuje, aby v životě dokázal odolávat náročným situacím a být šťastný. Je důležité si uvědomit, že tato potřeba se týká všech dětí, dětí méně intelektuálně nadaných, neklidných či hyperaktivních, snílků, umělců – všech lidských bytostí. Lektor je otevřen diskuzi, část přednášky tak bude besedou s účastníky.

Godi Keller žije a pracuje v Norsku. Působí na základní i střední škole, deset let vzdělával také učitele. V devadesátých letech začal působit v kurzech pro rodiče a v současné době je na volné noze, lektorem a vypravěčem. Zabývá se tématem „problémové mládeže“. Své kurzy a přednášky má po celé Evropě. Je mentorem několika waldorfských škol, z nichž několik je i v České republice. Napsal dvě knihy, třetí dokončuje. Dvě knihy jsou sbírkami krátkých příběhů, které vyprávěl v Norském státním rozhlasu (NRK), třetí kniha je o pedagogice (Hjartan i Skolen). Na českém překladu knihy Škola srdcem se pracuje.

HLAVNÍ ČTVRTEČNÍ PROGRAM

SIEGRIED OETER & ANJA WOITHE: Management kvality lesní MŠ

ČTVRTEK 28. 7. 9:30 – 12:00, STÁJE

Vztah mezi průvodcem a dítětem je důležitější než prostory, ve kterých se o děti pečuje. Mateřské školy s pevným zázemím lze mnohem snáze regulovat, opatřit předpisy a kontrolovat. Naproti tomu přírodu a člověka nikdy nebude možné úplně ovládat či kontrolovat. Ani pomocí bezpečnostních předpisů. I proto budou rizika školky v lese vždy teoreticky vyšší než v běžné mateřské škole. Toto riziko je však opodstatněné a smysluplné. Nelze žít ani provozovat školku v absolutním bezpečí, bez rizik. Naopak přísné bezpečnostní předpisy ale nenaučí děti schopnosti hodnotit rizika. Děti v lesní mateřské škole se mohou naučit dobře rizika rozeznávat – díky vztahu s průvodcem. Obvykle menší počet dětí a vždy minimálně dva průvodci zajišťují vědomé pojetí rizika. Individuální odpovědnost dospělého je zde zřetelnější, dohled a péče je tedy někdy v lesní mateřské škole splnitelná snáze než v běžné mateřské škole.

Lektoři budou při přednášce prezentovat téma rizika a jeho vyhodnocování jako základ pro dobře ošetřený provoz školky. Jak si vybudovat vědomý vztah k rizikům? Jak řídit tým a vypracovávat klíčové dokumenty? Přednáška bude velice cenná zejména v kontextu se Standardy kvality LMŠ, v nichž se nachází řada dokumentů týkajících se rizika. Díky přednášce zjistíte, že BOZP a krizový plán nejsou strašidla, ale užiteční pomocníci!

Siegfried Oeter pracoval je uznávaný výchovný poradce na řadě míst; souběžně si zvyšoval kvalifikaci v oblasti ochrany zdraví a bezpečnosti při práci a jako case manažer v oblasti péče o dítě. Spolu se svou partnerkou Anjou Wointhe založil organizaci Kitaberatung.com, ve které poskytují konzultační služby školám po celém Německu, zejména v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví (BOZP), a působí jako poradce mateřských škol a státních orgánů při řešení otázek vývojových koncepcí, řízení kvality, financí a provozních nákladů. Zákony a způsoby vyřizování povolení k provozování se v jednotlivých spolkových zemích značně liší. Vzhledem k tomu, že působí jako poradce v různých zemích, zná všechny možnosti a alternativy, které jsou v Německu k dispozici.

LETNÍ ŠKOLU PRO PEDAGOGY LESNÍCH MŠ 2016 POŘÁDÁ ASOCIACE LESNÍCH MATEŘSKÝCH ŠKOL ZA FINANČNÍ PODPORY SPOLEČNOSTI LESY ČR, S.P.

HLAVNÍ PÁTEČNÍ PROGRAM

OLDŘICH HOZMAN: Organická architektura a stavby v přírodě
PÁTEK 29. 7. 9:30 - 12:00, STÁJE

Tvůrci lesních mateřských škol mají na paměti hlavně důležitost pobytu ve volné přírodě – to je ostatně i jejich hlavním rysem. Kulturní a estetický rozměr výchovy a vzdělávání by ale neměl být opomíjen. Mnohé školky mají zahrady, nebo nějakým způsobem pečují o kousek přírody kolem svého zázemí. Jaký význam má pro dítě přírodní, člověkem neutvářené prostředí, a jak ve výchově působí naopak kulturně utvářené prostředí? Jaký vliv má prostředí na rozvoj představování, citění a chtění? Co rozvíjí v prostředí síla vůle? Co jsou to elementární bytosti a jak může vypadat tvorba zahrady ve spolupráci s elementárními bytostmi? Jaký je vztah elementárních bytostí k člověku?

Společně se podíváme na rozdíly mezi uměleckou prací dospělého člověka a dítěte. Dozvíme se, jaké existují metody práce při navrhování herního a výukového prostředí. Jak vytvořit náladu v tvořivém procesu, kdy do práce jednotlivce nebo kolektivu vstupují síly inspirace, intuice a imaginace. Probouzení vyšších smyslů člověka při vnímání prostředí a pro komunikaci s druhým člověkem. V rámci přednášky budou ukázány projekty škol, školek, školních zahrad a hřišť, které vznikaly při společné umělecké práci pedagogů, rodičů a dětí.

Akad arch. Oldřich Hozman vystudoval Střední uměleckoprůmyslovou školu a v roce 1989 ukončil studium architektury na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. V roce 1988 studoval na Uměleckoprůmyslové univerzitě v Helsinkách. Od roku 1990 pracuje jako svobodný architekt. Do své práce zahrnuje principy celostní architektury, jemných sil přírody, geomantie a rituály harmonizace prostoru. Navrhuje nízkoenergetické a ekologické stavby a přírodní zahrady. Ve svých projektech používá kolektivní tvorbu architektonických modelů při společné práci se zadavatelem. Projektuje alternativní školy, chráněné dílny a terapeutická centra. Věnuje se rozvoji tvořivosti týmů při práci se sochařskou hlinou. Přednáší u nás i v zahraničí na téma celostní architektura. V současné době dokončuje pátý ročník Akademie Rafael – školy umělecké terapie v Bratislavě.

RANNÍ ZPÍVÁNÍ V KRUHU

ŠTĚPÁNKA ČÍŽKOVÁ: Ranní zpívání v kruhu

Probud' se do nového dne a rozezní svůj hlas v kruhu sounáležitosti.

STŘEDA, ČTVRTEK, PÁTEK 8:30 – 9:00, ZAHRADA LMŠ SEMÍNKO

Oživíme mysl, tělo. Ano, dlouho, dlouho už to chtělo.

Zazpíváme píseň, spadne z nás tíseň.

Mysl se projasní a otázky se objasní.

Napijem se čisté vody, rozeznáme srdce kroky.

VEČERNÍ ODPOČINEK ZPĚVEM, HROU

VEVERKA: vokální vertikální a capella a možná i kapela

STŘEDA A ČTVRTEK 19:00 – 20:00. STÁJE

Prostor pro improvizaci, džem a odpočinek v hudbě a s hudbou.

- Odpočinek ve zpěvu a prozvučení těla, mysli i srdce.
- A capella či hra na přirozeně laděné hudební nástroje, na co bude chuť.
- Spočínutí v melodiích, které otvírají srdce. Pocítíme, jak se rozšiřujeme.
- Prostor pro objevování léčivého aspektu hudby – střed kruhu pro čerpání síly i vleže.

KONCERT

ŠTĚPÁNKA ČÍŽKOVÁ A HOSTÉ: NA VLNĚ ŽIVOTA

STŘEDA OD 20:30

„To, co řekl Bůh růži a čím rozvinul její krásu, řekl mému srdci a udělal ho sto-krát krásnějším.“ (Rúmi)

JEDNORÁZOVÉ VOLITELNÉ DÍLNY

STŘEDA, ČTVRTEK, PÁTEK 13:30 – 15:30

PRO KAŽDÝ DEN SI ÚČASTNÍK MŮŽE VYBRAT JEDNU
SAMOSTATNOU JEDNORÁZOVOU DÍLNU. REGISTRACE PROBÍHÁ
V ÚTERÝ OD 16:00 DO 18:00.

J1 **IVANA CVIKOVÁ:** Management kvalitní lesní MŠ (ST, ČT)

Co dělá lesní školku kvalitní a co je potřeba udělat pro plně naplněnou a udržitelnou lesní MŠ? Co jsou klíčové body udržitelnosti? Kde sehnat peníze? Kde LMŠ otevřít? Jaké je základní vybavení udržitelného zázemí? Jak LMŠ propagovat? Co je důležité pro rodiče, když školku vybírají? Kde sehnat dobré lidi? Je potřeba se stále rozvíjet a vymýšlet nové věci? Co konkurence? Jaké jsou role dobrého koordinátora?

Ivana Cviková – koordinátorka Lesního klubu Bezinka v Palkovicích. S radostí se s Vámi podělí o to, co fungovalo a funguje v Bezince. Má talent na organizování a věří ve svobodu (v práci, ve vzdělání, ve vztahu ještě úplně ne). „A ač se to některým nebude líbit, tak školka je podnikání, firma, v případě Bezinky svobodná. A tři roky fungování Bezinky mě v tom jen utvrzují. Tak, ať víte, co čekat“.

J2 **VÁCLAV ŠNEBERGER** Agrese je ok! Násilí ne! (ST, PÁ)

Motto: „*My kluci potřebujeme, aby matky uznaly, že jsme dobře agresivní, dobří bojovníci a že máme sílu. Protože když uslyšíme, že je síla špatná, že nesmíme nikomu ubližovat, protože nesmíme nic dělat, nesmíme se hýbat (protože zvlášť ve škole to škodí), tak se naučíme, že síla je špatná, a začneme se jí bát. Potřebujeme uznání od společenství. A potřebujeme zjistit, že síla je dobrá. Pak se naučíme ji používat a uvědomovat si její hranice.*“

Cílem semináře je porozumět agresi, jejím mechanismům a vlastnímu prožívání emocí, aby se rodiče i učitelé naučili s agresí a jejími projevy pracovat účinněji. Seminář je zaměřen na proaktivní práci s agresí u dětí, zejména na rozbor reálných situací, které běžně zažíváme, a trénink, jak se v nich zachovat. Dítě by se mělo naučit se svou agresí zacházet, musí mít možnost ji zažívat, poznávat a kultivovat. Program bude přizpůsoben potřebám a přáním účastníků.

Václav Šneberger – kouč, mentor, odborný garant programu „Muži do škol“ v Lize otevřených mužů, o.s. Dlouhodobě se zabývá vzděláváním učitelů a učitelek s cílem kultivace vzdělávacího prostředí pro děti a studenty. Vznětlivý, ale spravedlivý muž.

J3 LUCIE ČERNICKÁ: Montessori pedagogika jako metodika a doplněk pro předškolní výchovu v přírodě (ST, ČT, PÁ)

Účastníci se seznámí s principy Montessori pedagogiky a environmentální výchovy. Po skončení workshopu zvládnou sami navrhnout, vyrobit nebo vybrat výukovou pomůcku podle principů Montessori pedagogiky pro rozvoj předškoláků v prostředí lesních MŠ, budou přemýšlet o významu hodnocení, ocenění a přítomného okamžiku pro život dítěte.

Účastníci se s Lucií zamyslí nad tím, zda je možné a potřebné doplnit aktivity v přírodě o rozvoj schopností předškoláků, které jsou potřebné pro nástup do školy, seznámí se s tzv. citlivými obdobími v životě dětí, k čemu tato období slouží a jak je nejlépe využít.

Lucie Černická se od roku 1998 se věnuje environmentální výchově, nejprve jako lektorka ekovýchovných programů pro děti, později jako autorka a lektorka seminářů pro učitele a autorka Montessori výukových pomůcek. Absolvovala Waldorfský pedagogický seminář pro ZŠ, v roce 2004 Montessori seminář pro učitele. Ve své práci používá principy Montessori metody pro tvorbu výukových programů pro děti od MŠ po druhý stupeň ZŠ. Montessori metodu naplňuje obsahem environmentální výchovy. Založila o. s. Vespolek a nyní je ředitelkou Ekocentra Vespolek v Jindřichově Hradci, věnuje se projektům na zapojení veřejnosti do správy veřejného prostoru (tvorba přírodních zahrad, obnova starých ovocných alejí, obnova krajinných prvků).

J4 VENDY TICHOTOVÁ: Dětská jóga (ST, ČT, PÁ)

Dílna je zaměřená na jógu pro děti předškolního věku. V józe je tisíce poloh zvířátek, z přírody a ze světa. Hravým způsobem je lze zapojit do vyprávění příběhů, písniček a říkanek. Děti si lépe v pohybu rytmu zapamatují krátké sestavičky. Při dílně se budou hrát různé psychomotorické hry na podporu spolupráce, i rozvíjet správné dechové návyky a relaxace.

Cílem je správné držení těla, náprava svalové disbalance způsobené nerovnoměrným růstem a rozvíjení koordinace pohybu s dechem. Jóga má celkově blahodárný vliv vývoj dítěte po stránce fyzické i mentální.

Vendula Tichotová pracuje od roku 2014 jako průvodkyně v LMŠ Větvička. Dvanáct let vede kurzy jógy pro dospělé a šest let pro děti. Pořádá intuitivní kurzy tance, víkendové semináře a pobyty s jógou u moře. Pracovala s lidmi s Alzheimerovou nemocí a stařeckou demencí, s autistickými a mentálně postiženými dětmi. Je organizátorkou alternativních festivalů. Zpívá, maluje a miluje život.

J5 RADKA RUBEŠOVÁ: Když zasvítl slunce aneb papírové inspirace (ST, ČT)

Výtvarná dílna bude zaměřená na práci s hedvábnými průhlednými papíry, gázou a poklady přírody. Při dílně se bude ukazovat a prakticky zkoušet vedení výtvarné lekce pro děti předškolního věku na konkrétním námětu. Nebudou chybět motivační hry a aktivity, aplikace použité techniky v jiných tématech a ročních obdobích, tipy na reflexi pro nejmenší děti. Součástí bude ukázka doporučené literatury a možnost jejího zakoupení. Příspěvek na materiál 40 Kč.

Radka Rubešová je výtvarná pedagožka, lektorka a arteterapeutka. Je spoluautorkou několika knih o tvoření s dětmi (např. Výchova prožitkem). Má zkušenost s prací s dětmi předškolního věku a jejich vedením v lesní mateřské škole. Miluje improvizaci a práci s přítomným okamžikem, kdy se nechává vést aktuální situací s důvěrou v sebe, své znalosti a zkušenosti na tomto poli. Věnuje se prožitkové práci s hlinou a studuje arteterapeutickou techniku Práce v hliněném poli.

J6 ŠTĚPÁNKA ČÍŽKOVÁ: Prožitková hudební dílna. Uvolnění hlasu v pěti krocích (ST, PÁ)

Hlavní téma dílny je: Hudba jako nástroj poznání sebe sama. „Více vidím a slyším sebe sama, více můžu slyšet a vidět ostatní.“

Dílna přinese inspiraci pro provázení dětí v LMŠ i každodenní život. Jak spolu nástroje harmonicky ladí? Účastníky dílny čekají hudební improvizace, hudební hry v prostoru přinášející hravost, lehkost, humor. Jsou připraveny také hudební formy, společná hra. To vše posiluje sebedůvěru a možnost tvořit hudbu – není zde chyba, ale možnost objevit, kudy vede cesta.

Účastníci se seznámí také s technikou tzv. muzikoterapeutické vlny – ani život nelze žít lineárně, jeho součástí je celé spektrum prožitků. Pomocí poznání svého prožívání se osvojí i techniky hry na hudební nástroje, které jde ruku v ruce s prožitkem.

Štěpánka Čížková je průvodkyně světem hudby, muzikoterapeutka, šamanka, religionistka a zpěvačka. Několik let se věnuje hudebním dílnám a muzikoterapii. Provází hudební prožitkové programy pro jesle, školky, školy, festivaly, kluby pro rodiče s dětmi. Působila také v Dětském klubu Živáček, s nadšením navštěvovala první ročník projektu Školka blízka přírodě organizované ALMŠ. Spoluzakládá ZŠ KAIROS v Dobřichovicích, pořádá inspirativní kurzy pro seberozvoj lektorů, průvodců, pedagogů i rodičů, soukromá praxe muzikoterapie, projekt roční škola VÍCE HUDBY DO NAŠICH ŽIVOTŮ, projekty pro MŠ, ZŠ a firmy.

„Děti jsou mi Mistry, jsou mi zrcadly, ve kterých vidím bezprostředně sebe sama a svůj projev. Oživuje mě harmonizující a léčivá síla hlasu a hudební improvizace. Ukazateli na mé cestě jsou: RADOST, HRAVOST, ŽIVOST, PŘIROZENOST, JDE TO LEHCE a MÁ ENERGIE ROSTE.“

J7 LUCIE CZERNÁ: Práce se záměrem (ČT, PÁ)

Realita odráží myšlenky, které si lidé nechávají v životě zhmotňovat, ať už plné důvěry anebo strachu. Jak lze myšlením ovlivnit celý život, jak ho uchopit do svých rukou? Jak tvořit projekt tak, aby byl úspěšný a jak přistupovat ke konfliktům a náročným situacím, aby přinesly užitek a prospěch? Vyjasněním záměrů přijde do života jasnost a radost.

Lucie Czerná je spoluzakladatelkou LMŠ Bezinka u Frýdku-Místku a nyní vede lesní komunitní školu, kde tvoří s dětmi od 6 do 9 let. Kromě intuitivní pedagogiky, která je blízka jejímu srdci, ji zajímá i vliv myšlení na život, důležitost hloubky poznání země a světa rostlin; zahrada, rozvoj ženství v ženách, tanec, rybaření, zkoumání, co vše ovlivňuje člověka a jak lze v člověku probudit opravdové lidství a opravdový prožitek života.

J8 JIŘÍ PECHOŮŠ: Sebepéče – jak být ve svém středu (ČT, PÁ)

Jak se o sebe starat, a nepřiblížit se k hranici vyhoření? Jaké jsou priority během dne, týdne, roku vzhledem k fungování těla? Jak to zařídit a nežít během školkového roku „na dluh“? Jak lze vnímat svoje tělo, jeho signály a co s tím? Seznámení s řadou praktických způsobů a cvičení v každodenním životě. Prohloubení porozumění vlastnímu tělu, spojení se sebou, se svým středem. Zvědomění potřeb schopností i talentů jednáním svého středu, rozhodování k dalším krokům z místa klidu, jistoty a zdravého sebevědomí.

Jiří Pechouš je průvodce dětí v LMŠ Devěsil v Kamenici. Po několika letech působení v tržním pracovním prostředí zakotvil v pomáhajících profesích – v ústavu pro mentálně postižené v Českém Brodě a před 6 lety začal pracovat také jako průvodce v lesní mateřské škole. Absolvoval kurz Respektovat a být respektován, semináře intuitivní pedagogiky, projekt Průvodce dětí světem – akreditovaný program s účastí českých a zahraničních lektorů zaměřený na prohloubení konceptu udržitelného rozvoje v praxi pedagogů, kteří vychovávají a vzdělávají předškoláky v kontaktu s přírodou. Prošel několikaletým výcvikem bodyworku, holistického léčení Ruce světla a také výcvikem ve vedení rodinných konstelací.

KONTINUÁLNÍ VOLITELNÉ DÍLNY

STŘEDA – PÁTEK OD 16:00 DO 18:00

PRO CELOU LETNÍ ŠKOLU SI KAŽDÝ ÚČASTNÍK
MŮŽE VYBRAT JEDNU KONTINUÁLNÍ DÍLNU
O CELKOVÉ HODINOVÉ DOTACI 6 HODIN
ROZDĚLENÉ DO TŘÍ BLOKŮ. KONTINUÁLNÍ DÍLNA
UMOŽŇUJE HLUBŠÍ STUDIUM DANÉHO TÉMATU
VE STÁLÉ SKUPINĚ ÚČASTNÍKŮ.
REGISTRACE PROBÍHÁ V ÚTERÝ OD 16:00 DO 18:00.

K1 **ROBERT JANČ:** Objev svého vnitřního klauna

Cílem workshopu je zažít stav klauna pro lidi z úplně jiného kontextu. Klaun není divadelní postava nebo charakter a Robert ho záměrně zde nazývá stavem (bytí), protože to vnímá jako nejuvýstižnější. Stav maximálního otevření se a bytí v přítomnosti, kdy je vše možné. Styčným bodem mezi klaunem a světem dětí je hra a smích. Účastníci workshopu přijdou do kontaktu sami se sebou a udělá jim to radost.

* Uvolnění se a otevření se přes hru a jógu smíchu * Hledání vlastního klauna a to zejména zaměřením se na jedinečnost každé(ho) ze zúčastněných a fyzický detail * Situace, ve kterých je možné přenést získanou zkušenost do procesu práce s dětmi. *Robert Janč je zdravotní klaun, jevištní klaun (Squadra Sua, od r. 2012) a herec pohybového divadla (od r. 1999) Teatr Novogo Fronta, Krepsko, VerTe Dance, Spitfire Company. Od roku 2011 pracuje v Lesním klubu Pramínek jako asistent lektora. „Pro mně osobně je klaun středobodem mé veškeré práce, divadelní i pedagogické. Pozorují, že mi dává nadhled a větší schopnost empatie.“*

K2 **MAREK VODIČKA:** Vyřezáváme s dětmi

Dílna by se mohla jmenovat také "Velká radost z malého kousku dřeva". Z dřívka, které se objeví na procházce v lese, lze vyrobit s dětmi skřítku, nůž na máslo, stromeček, autíčko a tak dál. Při dílně se bude pracovat převážně se základním a jednoduchým nářadím: s řezbářským nožkem, dlátkem, paličkou, pilkou, pilníkem. Určeno jak pro zkušené, tak pro ty, kteří se považují za zcela nešikovné a raději se proto do vyřezávání dosud nepouštěli.

V soustředivé atmosféře ticha, naslouchající odpadávajícím šupinkám dřeva lze prožít, jaké to je, když se věci nemusí kupovat, ale vyrábět rukama z darů přírody. Příspěvek na materiál 150 Kč. Dlátko či řezbářský nožík s sebou, další budou k zapůjčení i k prodeji (cena cca 300 Kč/nožík). Kapacita dílny je 15 osob.

Marek Vodička, v současné době klikař a táta dvou kluků, dříve učitel. Po vystudování češtiny a němčiny studoval Akademii sociálního umění Tabor v Praze a tři roky působil jako třídní učitel na základní waldorfské škole. Pravidelně lektoruje kurzy práce se dřevem pro děti, rodiče s dětmi, nebo pro učitele a učitelky v mateřských i základních školách. V práci se dřevem se zaměřuje na výrobu dřevěných klik, přírodního nábytku, oken a dveří. Do Pravého domácího časopisu přispívá články o oslavách svátků v roce, které prožívá se svou malou i velkou rodinou v Nové Vsi nad Popelkou, kde mají Vodičkoví rozestavěný slaměno-hliněný domeček, aneb budoucí dílnu.

K3 HANA SALVENDEROVÁ: Práce s vlnou

Účastníci si budou moci vyzkoušet základní techniky práce s vlnou. Praní vlny od stříhání k předení: rozprostřít, prohřát, obrat bobky, namočit, dlooooooouho máčet, máchat, okapat, sušit a cupovat. Plstění kulaté: kuličky, chrástítka, míčky a kapsičky. Plstění dlouhé: hadi, dredy a vrstvený korálek. Předení na vřetenu a kolovratu, dokončování po předení (skalní). Základy pletení. Lektorka bude sdílet i své dlouhodobé zkušenosti s doprovázením dětí. Proč je pro děti práce s přírodním materiálem tak léčivá a blahodárná a jak využít různé techniky v denním a ročním rytmu mateřské školy? Příspěvek na materiál 100 Kč.

Hana Salvenderová je absolventkou Školského ústavu pro uměleckou výrobu, Střední průmyslové školy textilní a Střední pedagogické školy – obor vychovatelství. Pracovala v dětském domově, v dětské vesničce v Karlových Varech, absolvovala seminář waldorfské pedagogiky u pana Zuzáka a 12 let učila ve waldorfské mateřské škole na Petřínách. V současné době působí v družině ZŠ Letohradská. Je lektorkou v ruční tkalcovské dílně Anima v Ústěku.

K4 MARIE RUMLENOVÁ: Kolegiální poradenství

V pedagogické profesi se často vyskytnou nelehké situace – s kolegy, s nadřízenými, s dětmi, i sami se sebou se každý může dostat do konfliktů či jiných situací, kdy si neví rady. Kolegiální poradenství staví na předpokladu, že si lidé podobných profesí mohou v pracovních otázkách poskytnout účinnou podporu.

Kolegiální poradenství je způsobem skupinového řešení problémů z každodenní praxe. Účastníci se v procesu orientují pomocí jednoduché struktury umožňující postupovat systematicky. Kolegiální poradenství je strukturovaný rozhovor ve skupině, při kterém jednomu členovi skupiny ostatní „radí“, s cílem nalézt odpověď na jeho aktuální otázku. Konkrétní podoba rad se liší podle použitých metod. Dílna bude příležitostí zaměřit se na své konkrétní profesní téma, které skupina pomůže řešit. Zároveň bude možností rozvíjet sebereflexi, kreativitu a komunikační dovednosti a získat nový nástroj pro práci v týmu.

Marie Rumlenová vystudovala obor kulturologie na FFUK. Studovala herectví na Katedře autorské tvorby a pedagogiky DAMU. Deset let se věnovala vedení kreativních programů pro rodiče s malými dětmi. Nyní působí jako lektorka seminářů osobního rozvoje a věnuje se koučování jednotlivců, skupin a týmů. Pracuje pravidelně druhým rokem s týmem Asociace lesních MŠ. Prohlubuje svou odbornost ve výcviku psychofonetiky, metody terapie a osobního rozvoje skrze gesta a hlásky lidské řeči.

K5 BARBORA SCHNEIDEROVÁ: Storytelling – umění vyprávět

„Nejkratší cesta mezi lidmi je příběh.“

Všichni vyprávějí den co den, ale málokdo by o sobě řekl, že je vypravěč. A stejně jako se lze naučit hru na fagot nebo islandštinu, lze se v sobě objevit touhu poutavě vyprávět a tuto dovednost zdokonalovat, až se z ní stane umění. Pomůže vám v tom metoda storytelling. Prověřená nejen nejlepšími světovými vypravěči, ale také diváky a posluchači, kteří se od vyprávění nebudou moct odtrhnout. Tak moc je pohltí příběh, který se úplně celý odehrává v jejich vlastní fantazii a do kterého jsou zavedeni. Storytelling je metoda, jak tvůrčím způsobem přemýšlet o příběhu. A příběh je základní jednotka lidské mysli.

Barbora Schneiderová je ředitelka a vypravěčka Spolku Storytelling – jediné organizace u nás, která se věnuje rozvoji vyprávění. Absolventka DIFA JAMU, rozhlasová a divadelní autorka a dramaturgyně olomouckého Divadla na cucky. Storytelling studovala v Norsku na Høgskolen i Oslo a jako stážistka pracovala ve Skotském storytellingovém centru v Edinburghu. Vede storytellingové workshopy a lekturuje vypravěčské inscenace.

K6 JOHANA PASSERIN: Svátky a tradice

Svátky a slavnosti měly odpradávná své místo v každém společenství, lhostejno jaké kultury a náboženského vyznání. Poskytovaly lidem útěchu a duchovní občerstvení v běhu všedních dní. Dnes už nepracujeme tak těžce jako naši předkové, máme skoro vše, nač pomyslíme, nemusíme skoro na nic čekat. Svátky a tradice se staly více zábavou než duchovním pokrmem. Ale současné děti jsou v něčem pořád stejné jako děti před sto nebo dvě stě lety. Potřebují stejné věci: ujištění, že život je dobrý a má smysl ho žít. Nasycení smyslových a emocionálních potřeb.

Seminář Svátky a tradice hledá odpovědi na otázky, jak je možné svátky a tradice nově uchopit a žít, dostat se k jejich obsahu. Proč je umění práce s obrazností klíčovou dovedností každého průvodce.

Johana Passerin pracuje v Asociaci lesních MŠ jako koordinátorka vzdělávacích projektů. Je průvodkyní dětí v lesní MŠ Hvězdy v lese, kterou spoluzaložila a vede. V letech 2010 – 2014 působila jako vedoucí lesní MŠ Šárýnka. Vystudovala seminář waldorfské pedagogiky prvního sedmiletí, kromě toho je certifikovanou chůvou pro děti od narození do 7 let. Působí jako mentorka.

LETNÍ ŠKOLU PRO PEDAGOGY LESNÍCH MŠ 2016 POŘÁDÁ ASOCIACE LESNÍCH MATEŘSKÝCH ŠKOL ZA FINANČNÍ PODPORY SPOLEČNOSTI LESY ČR, S.P.